dr hab. Piotr Szukalski, prof. UŁ
Katedra Socjologii Miasta, Wsi i Zmian Społecznych
Uniwersytet Łódzki

Ocena dorobku naukowego dra Łukasza Jurka
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawy formalno-prawne

Niniejsza ocena została sporządzona na podstawie pisma Dziekana Wydziału Ekonomii i Finansów UE we Wrocławiu prof. dra hab. Andrzeja Graczyka z 16.03.2026r. zawierającego informację – wraz z kopią odpowiedniej uchwały – o powołaniu mnie w dniu 12.03.2026 r. na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dra Łukasza Jurka.

Przygotowując niniejszą ocenę, stosować się będę do *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, a dokładniej do art. 219, paragraf: 1. „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

1) posiada stopień doktora;

2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:

a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub

c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej".

W dalszej części niniejszej recenzji odnosić się będę do wyżej wymienionych warunków 2a, 2b i 3. Podstawą od oceny są otrzymane od UEWr dokumenty i prace złożone przez Habilitanta, a mianowicie:

a) Autoreferat przedstawiający opis osiągnięć naukowych oraz osiągnięć dydaktycznych, organizatorskich i popularyzatorskich po osiągnięciu stopnia doktora nauk ekonomicznych Habilitanta wraz z wykazem jego osiągnięć naukowych;

b) Elektroniczne wersje 13 złożonych tekstów wchodzących w skład ocenianego cyklu stanowiącego zdaniem Habilitanta wkład w rozwój dyscypliny.

2. Ocena cyklu publikacji wskazanych przez Habilitanta z punktu widzenia wkładu w rozwój dyscypliny

Oceny dokonam na podstawie cyklu 13 wskazanych przez Habilitanta pozycji, stanowiących według niego znaczący wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

Po pierwsze, wypada sprawdzić, czy tematyka podejmowana przez Habilitanta wpisuje się w dyscyplinę ekonomia i finanse. Dwa wątki spośród wydzielonych sześciu głównych obszarów badawczych Habilitanta są bezsprzecznie wpisane w dyscyplinę, a mianowicie przemiany rynku pracy w warunkach starzenia się zasobów siły roboczej oraz srebrna gospodarka jako nowa gałąź aktywności gospodarczej. Trzy kolejne – organizacja i finansowanie systemu opieki długoterminowej, uwarunkowania decyzji emerytalnych oraz absencja chorobowa starszych pracowników – wpisują się częściowo, będąc na pograniczu ekonomii i finansów oraz nauk o politykach publicznych (pierwsze dwa) i nauk o zdrowiu (ostatni). Ostatni wątek (wiek a moralność socjalna) w mojej ocenie silniej związany jest z naukami o politykach publicznych. Choć zatem poruszana tematyka nie jest czysto ekonomiczna, w mojej ocenie w wystarczającym stopniu związana jest z dyscypliną, w której prowadzona jest procedura habilitacyjna w sytuacji, gdy coraz silniej potrzebne są badania interdyscyplinarne.

Po drugie, zastanowić się wypada na tym, na ile proponowany tytuł złożonego cyklu odpowiada zawartości merytorycznej poszczególnych wchodzących weń publikacji i na ile zgłoszone publikacje stanowią logiczną całość. Tytuł „Teorie i badania nad ekonomicznymi aspektami starzenia się ludności: perspektywa mikro, mezo i makro" jest na tyle szeroki, iż w zasadzie każdy cykl publikacji zawierających wyniki badań o charakterze przeglądowym i empirycznym się w nim mieści. Stąd też skupię się na drugiej kwestii. W tym przypadku uznać trzeba pozycję 13 (*Ekonomia starzejącego się społeczeństwa*) jako rodzaj klamry łączącej wszystkie pozostałe publikacje, opisujące w stosunku do tej monografii szczegółowe wątki poboczne, w tym i te niewspominane w niej (moralność socjalna). Dzieje się tak mimo tego, iż w bibliografii ok. połowy tekstów z cyklu brak jest odwołania do tej pracy. Dzięki takiej „nadbudowie" występuje pełna spójność cyklu, choć oczywiście rodzić się mogą pytania na temat uzasadnienia doboru wątków wybranych do szczegółowej eksploracji. Pomocny w takim wyjaśnieniu jest

autoreferat, który – opisując kolejne, chronologicznie badane wątki – jednoznacznie opisuje drogę rozwoju naukowego Habilitanta.

W dalszej części niniejszego punktu postaram się w pierwszej kolejności przedstawić najważniejsze elementy mojej oceny kolejnych, pojedynczych publikacji wchodzących w skład 6 tematycznych wydzielonych przez Habilitanta podcyklów, w drugiej kolejności na podstawie całego ich zbioru będę próbował wskazać te elementy ocenianego dorobu, które potraktować należy jako znaczący wkład, czy raczej wartość dodaną, w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.

2.1. The Impact of (In)Stability of Pension System on Retirement Timing

Artykuł analizuje wpływ stabilności systemu emerytalnego na moment przechodzenia pracowników na emeryturę, opierając się na koncepcji „efektu pewności" (ang. *certainty effect*). Stabilność systemu mierzona jest zakresem oraz doniosłością wdrażanych reform, natomiast moment dezaktywacji zawodowej – różnicą pomiędzy ustawowym a faktycznym wiekiem emerytalnym. Autor zauważa, że wysiłki rządzących mające na celu zachęcanie do dłuższej pracy przynoszą często minimalne efekty, a pracownicy podejmują suboptymalne (nieracjonalne) decyzje o natychmiastowym odejściu z rynku pracy.

Wyniki przeprowadzonej analizy makroekonomicznej potwierdzają postawioną hipotezę. W krajach charakteryzujących się stabilnymi systemami emerytalnymi obywatele chętniej odsuwają moment przejścia na spoczynek poza wyznaczony próg ustawowy. Z kolei w państwach o wysokiej zmienności i niestabilności przepisów pracownicy wykazują tendencję do przechodzenia na emeryturę tak szybko, jak to możliwe, traktując to jako strategię zabezpieczenia się przed potencjalnymi, niekorzystnymi zmianami w przyszłości.

2.2. Ageing of the working-age population in Poland

Artykuł podejmuje problematykę starzenia się ludności w wieku produkcyjnym w Polsce z perspektywy teoretycznej oraz w kontekście praktycznych konsekwencji dla pracodawców. Część empiryczna badania bazuje na prognozie demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2022–2060. Autor wykazuje, że proces starzenia się zasobów pracy w Polsce jest już silnie zaawansowany i ulegnie dalszemu pogłębieniu w nadchodzących dekadach.

Analiza ujawnia głębokie zróżnicowanie przestrzenne tego zjawiska – relatywnie najmłodsza populacja produkcyjna zamieszkuje duże miasta oraz ich strefy podmiejskie, podczas gdy najstarsza koncentruje się w regionach peryferyjnych. Kurczenie się i starzenie struktur demograficznych generuje dla przedsiębiorstw nowy typ ryzyka, nazwane jako ryzyko

demograficzne, które bezpośrednio zagraża stabilnemu i wydajnemu funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych.

2.3. Dobrowolność versus przymus w polityce emerytalnej

Publikacja wpisuje się w dyskusję na temat kształtu i roli ustawowego wieku emerytalnego we współczesnych systemach o zdefiniowanej składce. Autor podważa zasadność odgórnego i sztywnego wiązania uprawnień do świadczeń z obowiązkiem pracy do narzuconej granicy wieku, przeciwstawiając sobie koncepcje przymusu i dobrowolności. W badaniu wykorzystano dorobek ekonomii behawioralnej w celu zidentyfikowania błędów poznawczych towarzyszących decyzjom o zakończeniu aktywności zawodowej.

Z analizy wynika, że ludzka racjonalność w tym obszarze jest ograniczona przez systematyczne błędy intrapersonalne i interpersonalne. Choć ułomności te stanowią istotny argument przeciwko pełnej dobrowolności w polityce emerytalnej, autor konkluduje, że państwo powinno skupić się na edukacji i przeciwdziałaniu tym ograniczeniom, zamiast stosować bezpośredni przymus prawny.

2.4. Absencja chorobowa starszych pracowników

Artykuł weryfikuje powszechny stereotyp, zgodnie z którym starsi pracownicy (w wieku okołoemerytalnym) charakteryzują się znacznie wyższym poziomem absencji chorobowej niż osoby młodsze. Celem badań było określenie faktycznych różnic w korzystaniu ze zwolnień lekarskich przez poszczególne grupy wiekowe oraz poznanie przyczyn tych odmienności. W tym celu autor połączył analizę teoretyczną tzw. wzoru absencji chorobowej z wynikami własnych badań ankietowych dotyczących postaw pracowników.

Wyniki dowodzą, że ogólny poziom absencji starszych pracowników nie odbiega znacząco od średniej dla osób młodszych, jednak diametralnie różni się jej struktura. Podczas gdy młodsi pracownicy częściej decydują się na krótkotrwałe zwolnienia lekarskie, osoby starsze korzystają z nich rzadziej, lecz w przypadku wystąpienia choroby ich nieobecność jest zdecydowanie dłuższa. Wynika to zarówno z naturalnego stanu zdrowia, jak i z odmiennych postaw wobec absencji (wzoru zachowań absencyjnych).

2.5. Age and Propensity to Abuse Welfare Benefits

Praca bada relację pomiędzy wiekiem chronologicznym a skłonnością do nadużywania świadczeń socjalnych. Wychodząc od obserwacji, że młodsi pracownicy częściej nadużywają zwolnień chorobowych, autor sprawdza, czy ta prawidłowość ma charakter uniwersalny i dotyczy również innych form wsparcia społecznego. Analizę statystyczną (test Kruskala-Wallisa) oparto na reprezentatywnym badaniu ankietowym CAWI przeprowadzonym na grupie 1512 dorosłych mieszkańców Polski.

Badanie potwierdziło istnienie wyraźnych różnic pokoleniowych w poziomie moralności płatniczej i socjalnej. Starsze kohorty wiekowe wykazują znacznie niższy poziom przyzwolenia na jakiekolwiek nieprawidłowości i nadużycia w systemie opieki społecznej w porównaniu z ludźmi młodymi. Wraz z wiekiem badanych systematycznie spada akceptacja dla nieuzasadnionego pobierania świadczeń.

2.6. Wiek a absencja chorobowa pracowników

Artykuł szczegółowo analizuje parametry czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby własnej w kontekście wieku i płci zatrudnionych. Badanie bazuje na danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) z lat 2012–2019, z podziałem na pięcioletnie grupy wieku. Do opisu zjawiska wykorzystano trzy wskaźniki: roczną częstotliwość absencji, łączny roczny czas jej trwania oraz średnią długość pojedynczego zwolnienia.

Wyniki empiryczne potwierdziły występowanie w Polsce specyficznego wzorca absencji. Najmłodsi pracownicy odznaczają się najwyższą częstotliwością przechodzenia na zwolnienia, lecz są to nieobecności krótkie. Z kolei u najstarszych grup pracowniczych notuje się najniższą roczną częstotliwość absencji, ale pojedyncze okresy chorobowe trwają najdłużej. Kluczowy wniosek wskazuje, że wiek nie różnicuje ogólnego poziomu nieobecności ogółem tak silnie, jak możnaby się spodziewać.

2.7. Polityka proubezpieczeniowa w opiece długoterminowej

Opracowanie koncentruje się na wyzwaniach finansowych, jakie niesie ze sobą proces starzenia się społeczeństwa, powodujący wzrost liczby osób niesamodzielnych i eskalację wydatków na opiekę długoterminową. Jako jedno z potencjalnych rozwiązań autor wskazuje prywatne ubezpieczenia opiekuńcze. Ponieważ produkt ten stanowi obecnie na rynku niszowy i mało popularny segment, niezbędne staje się wypracowanie i wdrożenie aktywnej polityki państwa. Celem artykułu jest sklasyfikowanie działań, jakie instytucje publiczne mogą podjąć w celu stymulowania tego rynku. Autor grupuje instrumenty polityki proubezpieczeniowej w trzy główne obszary: regulacyjny, popytowy oraz podażowy, wskazując jednocześnie bariery rozwoju rynku ubezpieczeń opiekuńczych i sposoby ich neutralizacji.

2.8. Determinants of Demand for Private Long-Term Care Insurance

Artykuł stanowi empiryczne studium determinant popytu na prywatne ubezpieczenia opieki długoterminowej w Polsce. Z uwagi na fakt, że produkty te nie są jeszcze powszechnie oferowane na polskim rynku, zapotrzebowanie zbadano metodą deklaratywną przy użyciu kwestionariusza ankiety mierzącego gotowość do zakupu.

Wyniki wskazują na wysoki potencjał rynkowy – blisko dwie trzecie respondentów wyraziło zainteresowanie zakupem polisy na wypadek niesamodzielności na starość, podczas gdy tylko

co szesnasty badany odrzucił taką możliwość. Głównymi czynnikami determinującymi skłonność do zakupu okazały się: indywidualna zapobiegliwość, wiedza o realnych kosztach opieki, osobiste preferencje finansowania, posiadanie dzieci oraz poziom wykształcenia.

2.9. Zarządzanie ryzykiem demograficznym wobec procesu starzenia się zasobów pracy

Artykuł podejmuje temat transformacji struktury wieku siły roboczej w Polsce. Autor zestawia dawne problemy rynku pracy (bezrobocie demograficzne i wypychanie starszych osób na wczesne emerytury w warunkach nadpodaży rąk do pracy) z obecnym wyzwaniem, jakim jest niedobór pracowników. Starzenie się kadr rodzi wspomniane już ryzyko demograficzne, mogące destabilizować funkcjonowanie firm.

Głównym celem badania było określenie poziomu świadomości tego ryzyka wśród polskich przedsiębiorców oraz identyfikacja metod zarządzania nim. Z uzyskanych wyników wyłania się wniosek, że ryzyko demograficzne jest w polskim biznesie wciąż słabo uświadomione. Jedynie mniejszość pracodawców realnie prognozuje wzrost udziału starszych pracowników w swoich strukturach i rzetelnie identyfikuje tego konsekwencje, co drastycznie ogranicza zdolność firm do kontrolowania i mitygowania tego zagrożenia.

2.10. Zmienność systemów zabezpieczenia emerytalnego

Artykuł przedstawia międzynarodowe porównanie poziomu zmienności (niestabilności) systemów emerytalnych w wybranych 21 krajach Unii Europejskiej w latach 2009–2019. Autor wychodzi z założenia, że współczesne systemy podlegają permanentnym rekonstrukcjom adaptacyjnym pod wpływem czynników demograficznych i gospodarczych. Im częstsze i bardziej fundamentalne są wprowadzane reformy, tym wyższy wskaźnik zmienności przypisuje się danemu systemowi.

W toku procedury badawczej uwzględniono zarówno liczbę, jak i rangę (doniosłość) wprowadzanych zmian przepisów emerytalnych. Wyniki zestawienia pokazują, że w badanym dziesięcioleciu najbardziej stabilną architekturą prawno-instytucjonalną cechowały się systemy emerytalne w Słowenii, Luksemburgu oraz Austrii. Na przeciwnym biegunie, jako kraje o najwyższym poziomie zmienności i niestabilności systemowej, uplasowały się Polska, Francja oraz Grecja.

2.11. Perspektywa wzrostu gospodarczego w dobie starzenia się ludności

Tekst analizuje wieloaspektowy wpływ procesów demograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa, na dynamikę i perspektywy długofalowego wzrostu gospodarczego. Autor wychodzi od klasycznych modeli makroekonomicznych, w których podaż pracy oraz struktura wieku populacji stanowią kluczowe determinanty potencjału produkcyjnego państwa. W opracowaniu poddano weryfikacji powszechną w

ekonomii hipotezę o nieuchronnym spowolnieniu gospodarczym wywołanym kurczeniem się tradycyjnych zasobów siły roboczej i obciążeniem systemów finansów publicznych.

W podsumowaniu autor wskazuje, że choć negatywne trendy demograficzne niosą ze sobą poważne ryzyka fiskalne i produkcyjne, to ostateczna kondycja gospodarki zależy od zdolności adaptacyjnych państwa i przedsiębiorstw. Kluczowego znaczenia nabiera stymulowanie produktywności poprzez innowacje technologiczne, automatyzację oraz wdrożenie skutecznych mechanizmów srebrnej gospodarki. Odpowiednio ukierunkowana polityka publiczna może zneutralizować ubytki ilościowe na rynku pracy poprzez podnoszenie jakości kapitału ludzkiego.

2.12. Łączenie pracy zawodowej z opieką nad osobą starszą w Polsce

Książka stanowi kompleksowe studium poświęcone jednemu z najbardziej palących problemów współczesnej polityki społecznej i rynku pracy w Polsce – konieczności jednoczesnego realizowania ról zawodowych oraz obowiązków opiekuńczych wobec stale rosnącej populacji seniorów wymagających wsparcia. Autor szczegółowo naświetla kontekst teoretyczny i instytucjonalny tego zjawiska, wskazując na zmiany struktur rodzinnych (przejście od rodzin wielopokoleniowych do nuklearnych) oraz niewydolność publicznego systemu opieki formalnej, która spycha główny ciężar pomocy na barki najbliższych.

W warstwie empirycznej praca bazuje na autorskich badaniach ilościowych, w ramach których szczegółowej analizie poddano dwie odrębne grupy: opiekunów pracujących zawodowo oraz tych, którzy z powodu konieczności sprawowania opieki wycofali się z rynku pracy. Autor bada motywacje, bariery, plany zawodowe oraz poziom zadowolenia z życia obu tych zbiorowości, kreśląc tym samym pełen obraz psychospołecznej i ekonomicznej sytuacji tzw. opiekunów rodzinnych. Zwraca również uwagę na negatywne konsekwencje długotrwałej dezaktywacji zawodowej, takie jak ubożenie gospodarstw domowych czy ryzyko skrajnie niskich emerytur opiekunów w przyszłości.

Ważną częścią rozważań jest identyfikacja konkretnych problemów organizacyjnych, z jakimi borykają się pracujący opiekunowie, oraz ocena dostępności narzędzi ułatwiających godzenie obu sfer życia (np. elastyczne formy zatrudnienia, praca zdalna, urlopy opiekuńcze). Badanie ujawnia, że polski rynek pracy wciąż charakteryzuje się relatywnie niską elastycznością, a w strukturach przedsiębiorstw rzadko spotyka się programy wsparcia dedykowane pracownikom obciążonym obowiązkami geriatrycznymi, co nierzadko prowadzi do ich ukrytej dyskryminacji.

W podsumowaniu monografii sformułowano postulaty pod adresem polityki publicznej oraz polityki personalnej przedsiębiorstw. Autor dowodzi, że stabilne rozwiązanie tego kryzysu

wymaga trójstronnego zaangażowania i podziału odpowiedzialności pomiędzy państwo (rozwój instytucjonalnej opieki długoterminowej i wsparcie finansowe), pracodawców (wdrażanie strategii *work-life balance* przyjaznych opiekunom) oraz samą rodzinę.

2.13. Ekonomia starzejącego się społeczeństwa

Książka ta stanowi przekrojowe i systemowe ujęcie dyscypliny, jaką jest ekonomia starzenia się (gerontologia ekonomiczna). Autor wprowadza czytelnika w istotę i metody pomiaru procesu starości demograficznej w skali globalnej oraz krajowej, opisując mechanizmy starzenia się ludności. Publikacja w usystematyzowany sposób łączy wiedzę z zakresu makroekonomii, polityki społecznej i finansów, analizując jak głębokie przesunięcia w strukturze wieku ludności redefiniują dotychczasowe paradygmaty rozwoju gospodarczego.

Kluczowe rozdziały pracy poświęcone są analizie wpływu starzenia się na tradycyjne filary gospodarki, w tym na tempo wzrostu PKB, popyt krajowy oraz równowagę rynku pracy. Autor szczegółowo omawia wyzwania stojące przed systemem ubezpieczeń społecznych, porównując efektywność repartycyjnych i kapitałowych modeli emerytalnych w obliczu pogarszających się współczynników obciążenia demograficznego. Szeroko zanalizowano tu także koncepcję zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach jako instrumentu pozwalającego na wydłużanie aktywności zawodowej starszych kohort.

Osobny blok tematyczny stanowi ekonomia opieki długoterminowej oraz rynkowe konsekwencje transformacji demograficznej. Książka przedstawia wielosektorową analizę kosztów opieki (formalnej i nieformalnej), a także bada strukturę wydatków i sytuację materialną gospodarstw domowych emerytów. Autor szczegółowo opisuje pojęcie srebrnej gospodarki, udowadniając, że starsze pokolenia stają się autonomiczną i niezwykle istotną grupą konsumentów, która wymusza na biznesie dostosowanie oferty dóbr i usług do specyficznych potrzeb seniorów.

W konkluzji autor podkreśla, że starzenie się społeczeństwa nie powinno być postrzegane wyłącznie jako kryzys czy zagrożenie dla finansów publicznych. Jest to przede wszystkim nieuchronny proces cywilizacyjny, który przy wdrożeniu odpowiednich reform systemowych – w tym aktywnej polityki prorodzinnej, edukacji ubezpieczeniowej oraz restrukturyzacji rynku dóbr i usług – może otworzyć przed nowoczesnymi gospodarkami nowe ścieżki rozwoju.

Po prezentacji otrzymanego dorobku pora zastanowić się, jakie jego elementy są wymaganym prawem „znacznym wkładem w rozwój określonej dyscypliny". W tym przypadku jednoznacznie wspomnieć należy o 3 następujących kwestiach.

Po pierwsze, o badaniach dotyczących uwarunkowań funkcjonowania rynku pracy w warunkach starzenia się ludności (wątek ten uzupełniłbym o 3 inne wymienione w

autoreferacie, tj. uwarunkowania decyzji emerytalnych, absencję chorobową starszych pracowników i organizację i finansowanie systemu opieki długookresowej). Połączenie tych czterech wątków umożliwia pełniejsze spojrzenie na decyzje podejmowane na poziomie mezo (przedsiębiorstwa) i mikro (pracownicy) odnośnie do zatrudniania starszych pracowników (absencja chorobowa, trudności z godzeniem ról rodzinnych i zawodowych) i ich gotowości do pozostania na rynku pracy po osiągnięciu wieku emerytalnego (zmienność systemu emerytalnego i dostępność opieki długoterminowej, a zatem uwarunkowania na poziomie makro, trudności z godzeniem ról rodzinnych i zawodowych). Są to ważne wątki słabo empirycznie rozpoznane w polskojęzycznej literaturze przedmiotu.

Po drugie, próba całościowego spojrzenia na ekonomiczne konsekwencje procesu transformacji demograficznej z perspektywy zmian struktury wieku ludności. To cenne podejście stanowi swoiste *novum*, albowiem badacze zagadnienia skupiają w zdecydowanej większości przypadków na konsekwencjach krótko- lub co najwyżej średniookresowych, pomijając logikę długiego okresu. Ten wątek jest zatem szczególnie cenny, zważywszy, że terminy dywidenda demograficzna, czy druga dywidenda demograficzna słabo są kojarzone w polskojęzycznej literaturze przedmiotu.

Po trzecie, badania w zakresie organizacji i finansowania systemu opieki długoterminowej prowadzone były w specyficzny sposób, a mianowicie częściowo we współpracy z Towarzystwem Ubezpieczeniowym Europa SA, mając na celu opracowanie i wdrożenie nowego produktu finansowego – ubezpieczenia pielęgnacyjnego. W tym wypadku wkład polega na rzadkiej umiejętności przekładania potrzeb rynkowych podmiotów gospodarczych na podejmowane badania, ich tematykę, cele, sposób przeprowadzenia. Ten sposób prowadzenia badań ukierunkowanych na co najmniej wsparcie otoczenia gospodarczego, o ile nie na komercjalizację wypracowanych rozwiązań, jest bez wątpienia znaczącym wkładem w sposób myślenia o celach badań prowadzonych w ramach dyscypliny ekonomia i finanse.

Poza przedstawionym powyżej wkładem do dyscypliny ekonomia i finanse, warto wspomnieć o nowatorskich na polskim gruncie badaniach nad moralnością socjalną. Choć badania na ten temat w świecie prowadzone są od co najmniej połowy lat 1990. (prace Lindbecka, a potem prace nad benefit morale, welfare morale, welfare culture, Sozialmoral lub Sozialethik im Sozialstaat), wątek ten w polskich realiach pojawiał się jedynie na przełomie XX i XXI w. w kontekście „załatwiania sobie" uprawnień rentowych albo w kontekście pojawiania się nietradycyjnych form życia rodzinnego na terenach popegeerowskich w celu uzyskania świadczeń rodzinnych dla rodziców samotnie wychowujących dzieci. Choć ten wątek badań

raczej utożsamiam z naukami o politykach publicznych, zaznaczyć należy jego nowatorstwo na gruncie polskim.

Podsumowując, przedstawione powyżej oceny cząstkowe upoważniają moim zdaniem do jednoznacznego stwierdzenia o znacznym wkładzie dorobku naukowego w postaci przedstawionej do oceny listy publikacji do dyscypliny ekonomia i finanse.

3. Aktywność naukowa w innych miejscach niż Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Z załączonej dokumentacji wynika, iż oceniana w niniejszym punkcie aktywność prowadzona była w pełni we współpracy z tylko jednym ośrodkiem – *Oxford Institute of Population Ageing*, gdzie Habilitant przebywa dzięki stypendium NAWA. Z opisu na stronie 8 autoreferatu wynika, że rezultatem tego pobytu – w tym dzięki konsultacjom u zatrudnionych w tej jednostce badaczy – było przygotowanie jednego autorskiego artykułu. Przyznam się, że dla mnie bezsprzecznym dowodem korzyści z pobytu na stażach i stypendiach są prace wieloautorskie pisane we współpracy z osobami z jednostki przyjmującej. Jednak i taka forma rezultatów jest dopuszczalna, zwłaszcza w przypadku tak szacownej instytucji.

Inną aktywnością – pozauczelnianą *de facto* – jest wymieniana przez Habilitanta w innym miejscu referatu informacja o współpracy między jego macierzystą uczelnią i SGH w zakresie badań nad destandaryzacją ścieżek emerytalnych, którymi kieruje.

Wymienione powyżej przejawy aktywności naukowej są w mojej ocenie wystarczające, aby również i to kryterium uznać za spełnione.

4. Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę całościowy obraz wyłaniający się z dokonanej powyżej oceny otrzymanej dokumentacji oraz generalnie pozytywnej oceny otrzymanego do recenzji dorobku naukowego dra Łukasza Jurka, sądzę, iż zarówno dorobek naukowo-badawczy, jaki i zakres współpracy międzynarodowej i krajowej Habilitanta – mimo wyrażonych powyżej nieentuzjastycznych ocen w tym drugim przypadku – spełniają wymogi opisane w art. 219 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. W rezultacie pozytywnego wyniku obu wymaganych prawem cząstkowych elementów podlegających ocenie wnioskuję o dopuszczenie dra Łukasza Jurka do dalszych etapów postępowania związanego z nadaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Piotr Szukalski

Łódź, 19.05.2026